

Educació oberta, una revolució?

En el món de l'educació emergeix amb força un nou fenomen, que alguns titllen de tsunami. Es tracta dels cursos massius oberts i en línia, en nomenclatura anglesa *massive open online courses* (MOOC). De creació molt recent i amb origen principal als Estats Units, els MOOC fan córrer rius de tinta dels experts de diversos àmbits que intenten analitzar-ne l'impacte. Aquest mateix diari en publicava fa pocs dies un reportatge i diversos articles molt interessants. El fet és que des de la seva implantació l'any 2012 (amb algunes experiències prèvies en els últims deu anys), aquests cursos oberts i gratuïts han aconseguit xifres que fan feredat. La plataforma Coursera, per exemple, promoguda per la Universitat de Stanford ara fa just un any, en col·laboració amb altres universitats americanes i britàniques, té actualment 2,4 milions d'estudiants d'arreu del món seguint els seus 214 cursos *online*. I la plataforma edX, promoguda per la Universitat de Harvard i el MIT, ja té més de 400.000 estudiants en poc menys de sis mesos d'existència. Es tracta de cursos que s'ofereixen gratuïtament a la xarxa i que poden ser seguits per qualsevol estudiant des de qualsevol racó del planeta.

¿Estem davant d'una revolució en l'educació? ¿Els MOOC són el final del paradigma de la formació clàssica o de la universitat tal com la concebem actualment? Més enllà de les aproximacions apocalíptiques que sovint fan alguns, i tenint també en compte que és un fenomen molt recent, cal fer un seguit de consideracions.

Sens dubte, la formació en línia és un fenomen creixent, que impacta sobretot en l'àmbit de l'educació universitària però no exclusivament. Només als Estats Units, avui més de 700.000 estudiants a temps complet segueixen els estudis universitaris en programes a distància. El percentatge d'estudiants americans de *college* que s'han inscrit almenys en un curs *online* ha passat del 9,6% l'any 2002 al 31,3% l'any 2010. A casa nostra, per exemple, ara mateix la Universitat Oberta de Catalunya compta amb 47.081 estudiants en titulacions homologades, mentre que l'any 2000 en tenia 14.837.

D'entrada, cal dir que els MOOC poden ser una eina molt poderosa per estendre les capacitats de for-

JOSEP M. VILALTA

ASSOCIACIÓ CATALANA D'UNIVERSITATS PÚBLIQUES (ACUP)

Malgrat el seu auge, ara mateix els MOOC presenten problemes rellevants

d'algunes veus que prediuen la fi de la universitat, cal dir que aquesta institució combina, per essència, formació i recerca científica, i no es concep l'una sense l'altra. A més, la universitat es fonamenta intensament en la interacció entre professors i alumnes, amb vivències i experimentacions pràctiques i pròximes a les aules i als laboratoris. Per tant, les universitats seguiran existint i m'atreviria a dir que tindran

un paper encara més rellevant en les societats avançades. No obstant, no hi ha dubte que els MOOC i la formació en línia en general estan modificant els paradigmes de la formació i moltes universitats tendiran cap a models híbrids, amb un component en línia creixent.

Els MOOC presenten ara mateix problemes o dubtes rellevants: en primer lloc, la taxa de fracàs és altíssima, en bona mesura perquè no preveuen mecanismes de seguiment dels estudiants i de suport directe del professorat; en segon lloc, els cursos tampoc tenen normalment reconeixement acadèmic per a l'obtenció d'algun tipus de títol, tot i que les experiències actuals ja ho comencen a preveure; a més, són cursos estàndards, gens arrelats a la realitat territorial o local, i finalment, el seu model de negoci és encara poc definit, tot i que de gran potencial. ¿Al darrer hi ha la voluntat de generar ingressos massius per la via del reconeixement posterior de la formació adquirida i l'atorgament de títols?

Com a aspectes positius, cal destacar que poden ser instruments molt poderosos per democratitzar el saber i per introduir millores pedagògiques si se saben aprofitar correctament. Són eines que poden permetre compartir experiències d'aprenentatge amb comunitats d'estudiants d'arreu del món, i que poden fomentar l'emprenedoria lligada a les TIC i a l'oportunitat d'accedir al saber ràpidament.

Sens dubte, els MOOC estan en plena eferescència i caldrà analitzar-ne amb molta cura l'evolució. Sense caure en les visions apocalíptiques d'alguns, estem davant d'un fenomen clau per a l'educació en tots els seus nivells i components.

MANOLO GARCIA